

Dávkové známky v Československu

Stále lze nacházet zajímavá témata, s nimiž stojí za to seznamovat sběratelskou veřejnost. Určitě k nim mohou patřit málo známé československé dávkové známky. O jejich charakteru napovídá slovo „DÁVKOVÁ“. Tedy nejde o známky poštovní, ale o známky spadající do oboru fiskální filatelie.

MIROSLAV JENÍK

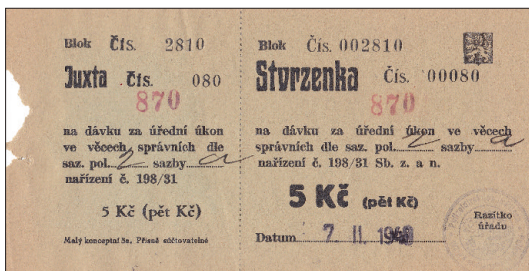
Československé dávkové známky nacházely své praktické uplatnění jen v poměrně krátkém období, a to v letech 1949 až 1958. O jejich existenci napanuje ve sběratelské obci nikterak široké povědomí. Důvodem je jednak jejich malá dostupnost a rovněž chybějící popis v odborné literatuře. Řidší zastoupení dávkových známek ve sbírkách sběratelů fiskální filatelie a zmíněná menší dostupnost předmětného sběratelského materiálu vyvolává absenci bohatšího spektra studijního materiálu.

Ministerstvo financí vydalo 25. dubna 1949 vyhlášku (4.5.1949, Sbírka: 535/1949 Ú.I.I., částka 72/1949): Vyhláška o vydání zvláštních známek k placení dávek za úřední úkony ve věcech správních (dávkových známek).

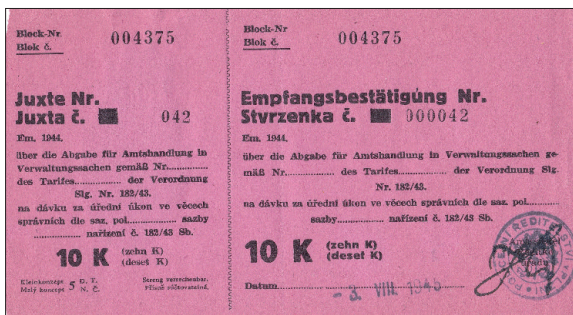

Šlo o dělené (dvoudílné) známky, které nahradily dříve uplatňované, rovněž dvoudílné, juxty. Dávkové známky se používaly pouze v Českých zemích, na Slovensku přetrvávalo používání juxt. Juxty obecně předcházely dávkovým známkám. Byl to papírový

dvoudílný doklad, jehož levá část se jako průkaz provedené platby správního poplatku připojovala k předmětné listině setrvávající ve spisu/ archivu úřadu a pravou (oddělenou) část jako stvrzenku o provedené platbě obdržel plátc správního poplatku (viz obr.)

Juxta z února 1940 na 5 Kč (použita byla ještě prvorepubliková stvrzenka v českém jazyce).

Protektorátní dvojязыčná juxta na 10 K použitá 3.8.1945, tedy krátce po skončení války.

Metodika používání dávkových známek kopírovala způsob používání juxt: Levá část dávkové známky měla být vlepena na dokument vydávaný žadateli (jako potvrzení o uskutečněné úhradě předepsaného poplatku) a pravá část dávkové známky pak na předmětnou žádost, která zůstávala v evidenci správního úřadu.

Vzácně lze zaznamenat i případy, kdy předepsaný postup použití dávkové známky nebyl dodržen.

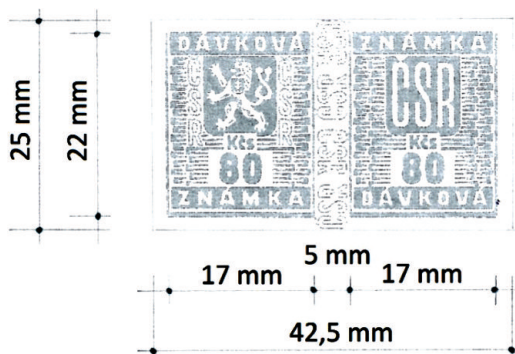
Na listinách, resp. dokumentech nacházíme rovněž kombinaci standardní listinné kolkové známky a známky dávkové. V takovém případě je třeba posuzovat, za co se uskutečnila platba formou kolkové známky a za co známkou dávkovou. Zpravidla byla takto smíšená frankatura formálně správná:

- kolkem se uskutečňovala platba poplatku z listiny dle poplatkového zákona,
- dávkovou známkou se uskutečňovala platba za správní (úřední) úkon.

Dávkové známky byly vydány v květnu 1949, a to v nominálních hodnotách: 5, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 80, 100, 200, 300, 400, 500 a 1000 Kčs.

Vydání dávkových známek hodnot 600, 700, 800 a 900 Kčs ani jejich existence nebyly prokázány.

Známky byly tištěny na tenkém žlutém/ bílém papíru, knižiskem; zoubkování 14, rozměry „dvoj-známky“:

Bezprostředně po vyhlášení měnové reformy v roce 1953 dávkové známky zřejmě používány nebyly, protože k 1.6. byla nařízena jejich **inventarizace** a do 2.6. měly být **odevzdány finanční správě**. Po krátké době byla platnost dávkových známek nominálních hodnot **5 až 200 Kčs** obnovena, přičemž na nich vytištěná původní nominální hodnota vyjadřovala částku v nové měně. Hodnoty **300 až 1000 Kčs byly zrušeny**.

Nové vydání známek obsahovalo nominální hodnoty **20 haléřů, 1, 2, 3, 4 a 6 Kčs**, ve stejné úpravě a zoubkování jako vydání z roku 1949.

Existence dávkové známky 20 haléřů (zelená) se neprokázala.

Zajímavou paralelou ale je, že existence kolkové známky emise 1953 v nominální hodnotě 20 h v zeleném barevném provedení je prokázána (velikost i design kolkové a dávkové známky emise 1953 je velmi podobný).

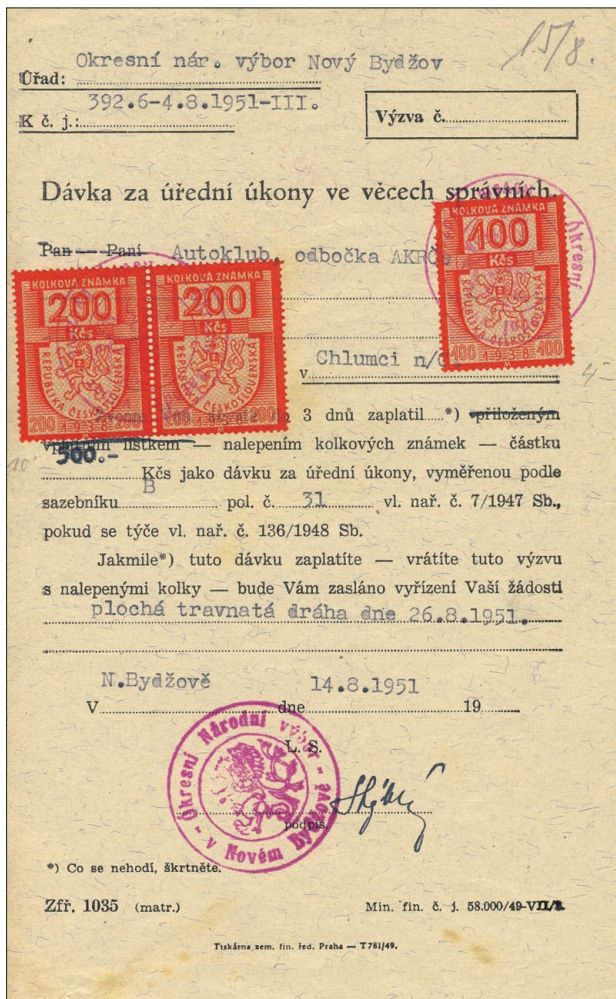
Placení dávek za úřední úkony nově vydanými dávkovými známkami v r. 1949 nepředstavovalo zavedení žádné nové dávkové povinnosti. V Československu byl první zákon o zmíněných dávkách vydán v roce 1925. Do roku 1949 – do doby vydání dávkových známek – se úhrada dávky za správní úkon stvrzovala vylepením/připojením juxty na předmětný dokument či vydáním stvrzenky. Je nutné poznamenat, že dávkové známky se uplatňovaly pouze na teritoriu českých zemí, přičemž na Slovensku a v Podkarpatské Rusi zůstala stávající praxe zachovaná beze změny.

Lze nalézt rovněž dokumenty se smíšeným frankováním (dávková známka a listinný kolek), kdy listinný kolek plnil funkci dávkové známky. Takové použití listinného kolků bylo dáno buď momentálním nedostatkem dávkových známek či jen prostou benevolencí úřadu. Specialitou je použití pouze listinného

kolků k úhradě správního úkonu, zcela namísto dávkových známek – např. v době měnové reformy v r. 1953, kdy nebyly nové dávkové známky (nové emise 1953) ještě k dispozici.

V dalších letech byly již dávky za správní úkony nezřídka hrazeny listinnými kolků.

Z výše uvedených důvodů je nezbytné vždy pečlivě posuzovat účel a dobu použití listinného kolků.

Ukázka náhradního použití listinných kolků k zaplacení správního úkonu u ONV v Novém Bydžově v roce 1951.

Platnost dávkových známek

Emise 1949

Známky hodnot 5 Kčs až 200 Kčs byly platné od května 1949 do 28.2.1958

Známky hodnot 300 Kčs do 1000 Kčs byly platné od května 1949 do 30.6.1953

Měnová reforma

Inventarizace do 1.6.1953 (9:00 hod.)

Odevzdání dávkových známek finanční správě do 2.6.1953

Sazby dávek byly přepočteny v poměru 5:1

Emise 1953

Známky byly platné od června 1953 do 28.2.1958

Použití dávkových známek

Výpočet dávky ze zábav

Jméno a bydliště podnikatele: *Hotely a restaurace kom. podnik kavárna NAŠE v Praze 12., Stalinova 48.*

Jméno a bydliště odpovědného činitele: *Ing. Karel Hájek*

Den, místo a druh pořádání: *21. ledna 1950*

Druh	Vstupenky				Dávka
	okolkované	neprodané	prodané	po	
1. Dávka za předprostor: Předprostor a výběr:					
2. Poplatek za předprostor: 1 Dávka za předprostor Kčs					
3. Poplatek za předprostor: 2. Poplatek za předprostor Kčs					
4. Poplatek za předprostor: 3. Poplatek za předprostor Kčs					
5. Poplatek za předprostor: 4. Poplatek za předprostor Kčs					
Spolu Kčs			6.200		6.200

Podpis podnikatele: *Karel Hájek*

V Praze dne *21. ledna 1950*

Potvrzení o zaplacení správního úkonu (povolení zábavní akce) dávkovými známkami ve výši 6.200 Kčs.

Jedno parre potvrzených stavebních plánů Vám vracíme.

Technický referent: *Ing. Karel Hájek*

298 5 IV 1952

Okrasné národní výtisk - LOUBKY

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 300 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 300 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 300 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 300 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 300 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 300 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 200 Kčs

Vydání stavebního povolení ONV v Lounech v roce 1952 - poplatek nesprávně vylepen třemi dvojicemi dávkových známek v hodnotě 300 Kčs a jednou známkou v hodnotě 200 Kčs.

Obvodní velitelství NB v Praze 12

Č.j.: 451/12-III-50

V Praze dne *21. ledna 1950*

Hotely a restaurace kom. podnik kavárna NAŠE

v Praze 12., Stalinova 48.

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 20 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 40 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 100 Kčs

DÁVKOVÁ ZNÁMKA 400 Kčs

Na Vaši žádost ze dne 21. ledna 1950 povolují Vám, abyste v měsíci únoru 1950 denně mimo neděle vždy od 20.30 hod. do 3.00 hod. pořádali ve Vašem podniku NAŠE v Praze 12., Stalinova 48 za vstupné taneční zábavy.

Ukázka kombinovaného použití kolkové známky a dávkových známek k povolení taneční zábavy.

OBVODNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V PRAZE 2

PRAHA II, VODIČKOVA ULICE 18.

Zn.: 711-3/2-1953-2-XI

V Praze dne 23.6.1953

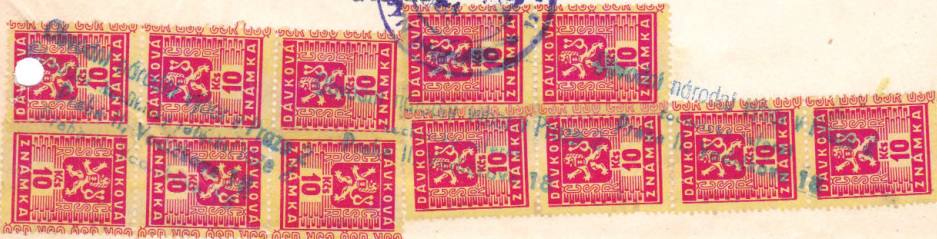
luďte laskavě v odpovědi

Vv izuje Matějka

Hotely a r staurace hl.m.Prahy k.p.

Za povolení k užívání šachty na spouštění sudů před domem čp.33 v Praze 2 Nové město a šachty před domem čp.755 v Praze 2 Nové město předpisuje správní poplatek za komisi 60 Kčs tedy celkem za dvě komise 120 Kčs, které k tomu bude hotově na známky.

Matějka

Zajímavý doklad vydaný Obvodním národním výborem v Praze 2 dne 23.6.1953, dokládající zaplacení správního poplatku v celkové výši 120 Kčs vylepením 12 kusů dávkových známek v nominální hodnotě 10 Kčs. Je zřejmé, že poplatek musel být vyměřen už v nové měně a rovněž nominální hodnota použitých dávkových známek byla vedena v nové měně. To dokládá, že k obnově platnosti dávkových známek muselo dojít v poměrně krátké době po měnové reformě.

Rybářský lístek
s povolenkou k rybolovu nutno vždy mít
při lovu ryb s sebou.

PRO ÚŘEDNÍ ZÁZNAMY:

I. Prodlouženo na rok 1954.
Bíelav dne 21.7.1954.

ROČNÍ
RYBÁŘSKÝ LÍSTEK

PLATNÝ

II.

lob.

OD	1. ledna 1953.
DO	31. prosince 1953.
OD	1. ledna 1954
DO	31. prosince 1954
OD	1. ledna 1955
DO	31. prosince 1955

Skl. č. 25 - PÚM V

Použití kolků emise z roku 1953 a dávkových známek v souvislosti s vydáním resp. prodloužením rybářského lístku.